

Kvalifikationsrammer

Udarbejdet af Lektor Jan Kristiansen; jak@easv.dk

Den danske inddeling af uddannelser i kvalifikationsrammen er udarbejdet under hensyntagen til den europæiske kvalifikationsramme, som er udviklet som en del af Bologna processen. Formålet med kvalifikationsrammen er at understøtte en gensidig anerkendelse af uddannelsesniveauer på europæisk plan.

Opbygning af kvalifikationsrammen:

I nedenstående figur er der to overordnede betegnelser for uddannelse. Disse er henholdsvis "Uddannelsesbeviser og grader" samt "Beviser for supplerende kvalifikationer".

I søjlen under begrebet "Uddannelsesbeviser og grader" befinder både efter- og videreuddannelses niveauet sig. Efteruddannelse på akademi niveauet er en del af VVU, som er placeret som Niveau 5. Efteruddannelse på Diplomniveauet er en del af Niveau 6.

Figur 1: Kvalifikationsrammer

UDDANNELSESBEVISER OG GRADER		BEVISER FOR SUPPLERENDE KVALIFIKATIONER			
1	Grundskole	1	Forberedende voksenundervisning	1	
2	10. klasse	2	Almen voksenuddannelse	2	Grundforløb og enkeltfag
3		3	HF-enkeltfag	3	på erhvervsuddannelser
4	Gymnasiale uddannelser	4	Gymnasiale kurser	4	Arbejdsmarkedsuddannelser
5	Erhvervsakademiuddannelser og VVU	5		5	
6	Bachelor- og diplomuddannelser	6		6	
7	Kandidat- og masteruddannelser	7		7	
8	Ph.d.-uddannelser	8		8	

Kilde: <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/kvalifikationsrammer/typer/hardtableview>

Kvalifikationsrammens formål er at klargøre overgangene mellem de forskellige niveauer inden for en uddannelsesretning, samt sammenligne niveauerne på tværs af uddannelsesretningerne.

De tre begreber som definerer uddannelserne og fagmodulerne:

På hver kvalifikationsniveau skal den enkelte uddannelse defineres, og i hver enkelt uddannelse skal fagmodulplanerne defineres.

Både på uddannelsesniveau og fagmodulniveau tages udgangspunkt i tre begreber. Disse er:

- Viden
- Færdigheder
- Kompetencer

Jo højere kvalifikationsniveau jo mere skal de tre begreber omfatte. Den danske definition af begreberne fremgår af nedenstående figur.

Figur 2: Begreber

VIDEN	FÆRDIGHEDER	KOMPETENCER
<p>Typer og kompleksitet: Er der tale om teori eller praksis? Er der tale om viden indenfor et fag, et fagområde eller et erhverv? Hvor kompleks er denne viden?</p> <p>Forståelse: I hvor stort omfang kan man sætte sin viden i sammenhæng?</p>	<p>Typer: Er der tale om kognitive, praktiske, kreative eller kommunikerende færdigheder?</p> <p>Opgaveløsning: Hvor komplekse er de opgaver, som kan håndteres på niveauet med hensyn til at vurdere og udvælge viden?</p> <p>Kommunikation: Hvilke målgrupper kan der kommunikeres til, med hvor stor kompleksitet og med hvilke virkemidler?</p>	<p>Handlingsrummet: I hvilke type arbejds- eller studiemæssige sammenhænge kan viden og færdigheder binges i spil? Med hvilken grad af uforudsigelighed og foranderlighed?</p> <p>Samarbejde og ansvar: I hvor høj grad kan man varetage ansvaret for sit eget og andres arbejde? Hvor komplekse samarbejdssituationer kan man indgå i?</p> <p>Læring: I hvor høj grad kan man tage ansvar for sin egen læring og kompetenceudvikling?</p>

Kilde: <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/kvalifikationsrammer/begreber>

For hvert enkelt kvalifikationsniveau er der en definition på, hvor dybt de enkelte begreber skal forstås. I det efterfølgende gennemgås hvert af de tre begreber i forhold til niveauer 4, 5 og 6.

Niveau 4 er medtaget, da personer, der ønsker at starte på en efteruddannelse på niveau 5, skal have afsluttet en uddannelse svarende til niveau 4 samt to års relevant erhvervs erfaring. Der kan også foretages en realkompetencevurdering¹ af den enkelte deltager, hvor det godtgøres, at vedkommende har opnået kvalifikationer svarende til niveau 4 på en anden måde end igennem det danske uddannelsessystem.

¹ Kilde: [BEK nr 8 af 10/01/2008 Gældende \(Realkompetencebekendtgørelsen\)](#) Offentliggørelsesdato: 12-01-2008 Uddannelses- og Forskningsministeriet

Sammenligning af de tre begreber i forhold til kvalifikationsniveau

Når vi underviser på Akademiniveau skal vi bygge videre på niveau 4 og aflevere den enkelte studerende, så vedkommende er klar til at forsætte sine studie på niveau 6. Dette gælder for alle tre begreber.

Den bedste måde at forstå forskellen på de enkelte niveauer er at læse på tværs, så der fremkommer en sammenligning af punkterne, der står over for hinanden under hvert af begreberne. Det fremgår så tydeligt, at niveauet bliver sværere og dybere, jo højere kvalifikationsniveau, vi befinder os på.

Figur 3: Viden sammenligning mellem 3 niveauer

Viden		
Niveau 4	Niveau 5	Niveau 6
<ul style="list-style-type: none">• Skal have viden om begreber, principper og processer inden for et erhvervs- eller fagområdes praksis eller i almene fag.• Skal have forståelse af sammenhænge mellem faglige problemer og samfundsmæssige/internationale forhold.	<ul style="list-style-type: none">• Skal have viden om praksis og anvendelse af metode og teori inden for et erhvervs- eller fagområde.• Skal have forståelse af praksis og/eller de vigtigste anvendte teorier og metoder og kunne forstå erhvervets anvendelse af disse	<ul style="list-style-type: none">• Skal have viden om teori, metode og praksis inden for en profession eller et eller flere fagområder.• Skal kunne forstå og reflektere over teorier, metode og praksis.

Kilde: Egen tilvirkning ud fra <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/kvalifikationsrammer>

Figur 4: Færdigheder sammenligning mellem 3 niveauer

Færdigheder		
Niveau 4	Niveau 5	Niveau 6
<ul style="list-style-type: none">• Skal kunne vælge og anvende relevante redskaber, metoder, teknikker og materialer inden for et erhvervs- eller fagområde.• Skal kunne identificere et praktisk og/eller teoretisk problem.• Skal kunne vurdere kvaliteten af eget og andres arbejde i forhold til en given standard.• Skal kunne anvende erhvervs- og fagområdets terminologi i kommunikationen med samarbejdspartnere og brugere	<ul style="list-style-type: none">• Skal kunne anvende og kombinere et alsidigt sæt færdigheder, der knytter sig til fagområdets praksis og arbejdsprocesser.• Skal kunne vurdere praksisnære problemstillinger og justere arbejds gange og arbejdsprocesser.• Skal kunne formidle praksisnære problemstillinger og løsningsmuligheder til samarbejdspartnere og brugere.	<ul style="list-style-type: none">• Skal kunne anvende et eller flere fagområders metoder og redskaber samt kunne anvende færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet/erne eller professionen.• Skal kunne vurdere teoretiske og praktiske problemstillinger samt begrunde og vælge relevante løsningsmodeller.• Skal kunne formidle faglige problemstillinger og løsningsmodeller til fagfæller og ikke-specialister eller samarbejdspartnere og brugere.

Kilde: Egen tilvirkning ud fra <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/kvalifikationsrammer>

Figur 5: Kompetencer sammenligning mellem 3 niveauer

Kompetencer		
Niveau 4	Niveau 5	Niveau 6
<ul style="list-style-type: none">• Skal kunne tage ansvar for arbejdsprocesser i normalt forudsigelige arbejds- eller studiesituationer.• Skal kunne planlægge og tage ansvar for egne og fælles arbejdsprocesser og resultater.• Skal kunne opsøge videreuddannelse og faglig udvikling i strukturerede læringsmiljøer	<ul style="list-style-type: none">• Skal kunne indgå i udviklingsorienterede og/eller tværfaglige arbejdsprocesser.• Skal kunne varetage afgrænsede ledelses- og planlægningsfunktioner i relation til erhvervs- og fagområdets praksis.• Skal kunne identificere og udvikle egne muligheder for fortsat videreuddannelse i forskellige læringsmiljøer.	<ul style="list-style-type: none">• Skal kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdsammenhænge.• Skal selvstændigt kunne indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang.• Skal kunne identificere egne læringsbehov og strukturere egen læring i forskellige læringsmiljøer.

Kilde: Egen tilvirkning ud fra <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/anerkendelse-og-dokumentation/dokumentation/kvalifikationsrammer>

I undervisningssammenhænge skal vi gøres os klart, hvilket niveau vi underviser på. Hvis vi underviser på Akademiuddannelsen, så skal vi hente deltagerne på grænsen mellem niveau 4 og niveau 5. Når undervisningsforløbet er afviklet, skal niveauet ligge på grænsen mellem niveau 5 og niveau 6.

Forskellen imellem de enkelte uddannelser og tilhørende fag på samme niveau.

De tre begrebers dybde og omfang er den samme, når det drejer sig om uddannelser på samme niveau. For selve uddannelsen fremgår disse af "uddannelsens mål for læringsudbytte". For de specifikke fagområder fremgår det af de enkelte fagmodulplaner.

Forskellen fremkommer ved anvendelse af de uddannelses- og fagspecifikke begreber, som kan henføres til de specifikke uddannelser og de dertil hørende underområde. Underområdernes fagudtryk fremgår af selve fagmodulplanerne.

Der anvendes forskellige fagbegreber om specifikke læringsområder i tekniske, merkantile og ledelsesrettede uddannelser. Fagområdernes metodik er forskellige. Dette gælder både på det overordnede uddannelsesniveau og på det specifikke fagmodul niveau. Selve uddannelsens definition er en slags paraply, hvorunder alle fagmodulplanerne skal indpasses. Dette gælder både for de tre overordnede begreber og de fagspecifikke begreber, som er en del af den enkelte uddannelse.